



**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros  
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De  
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

**Schlüter, Georg**

**Augustæ Vindelicorum, 1702**

§. 5. De matrimonio Coacto.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

consensui puro adesse debent, quod non fit, si adsint consensui expresso per verba de presenti externè apposita conditione suspensivâ.

484. Sed hoc, vi formæ à Trident. præscriptæ, non est necessarium. Ibi enim plus non exigitur, quàm ut, per testimonium Parochi, & Testium Ecclesie constare possit de consensu contrahentium expresso per verba de presenti, quin exigatur, ut illis consent omnia, quibus instructus esse debet consensus, prout matrimonium constituit, aliàs etiam deberent esse presentes, quando procurator accipit mandatum, & ut nomine constituentis contrahat; vel puberes prius se pubertatem adeptos esse, illis probare tenerentur &c. Quare satis est, conditionem reipsâ impletam, vel remissam esse, sic, ut in iudicio, & pro foro externo remissio, seu recessus à tali conditione sufficienter probetur, sufficere præsumptionem, quâ nitebatur jus antiquum, quando consensus (prout à Trid. requiri jam diximus) illis constat. Quare, si post Tridentinum celebratum sit matrimonium per verba de presenti coram Parocho, & testibus, de illo quoad reliqua iudicandum est, sicut ante Tridentinum, cum præter solennitatem Parochi, & Testium, ibi nihil immutaverit; ita Sanchez. l. 5. hic, d. 1. n. 1.

### §. 5.

#### De matrimonio Coactio.

485. Quæ vis, & coactio vitiet consensum ad valorem matrimonii tam jure naturali, quàm positivo necessarium à n. 389. sufficienter constat. Quia tamen inter impedimenta matrimonium dirimentia numeratur *Vis*, quâ liberos etiam invitos parentes, aut domini subditos, ad matrimonia cogant; item *Raptus*, cum mulieres vi abducuntur; quæ libertati matrimonii plurimum nocent, & quandam coactionis speciem præse ferunt, de hac quoque coactione breviter dicendum venit. Not. autem, nos agere hic de coactione præcisâ, & absoluta; hæc enim jure naturali omnem contractum facit irritum ex n. 391. sed *conditionali*, quæ injustè cogit, vel matrimonium eligere, vel subire malum grave; ut amissionem bonorum, dotis, exhære-

ditionem &c. de quibus generaliter præmissum est, invalida esse matrimonia contracta per consensum metu gravi injustè incusso directè extortum, ut const. ex dictis à n. 434. his prænotatis.

Quæstio. I. de matrimonio coacto, metu exhæreditationis, pro qua dicendum, matrimonium à liberis contractum ex metu exhæreditationis cum injuria, seu injustè illis incusso à parentibus, eo sine, ut per hoc extorqueatur consensus in matrimonium, utroque jure nullum esse. Nam exhæreditari à parentibus est malum cadens in constantem Virum, saltem in casu, quo hæreditas cæteroquin obventura, est vel absolutè, vel respectivè magna, & liberorum statui vel indigentia cæteroquin debita; ergo si parentes metum talis mali per injuriam liberis incutiunt, eo sine, ut per hoc consensum in matrimonium extorqueant, tale matrimonium est nullum, non tantum jure naturali ex n. 434. sed etiam positivo ex n. 435.

Quæri autem potest, quando censetur *injustè* fieri exhæredatio, causâ matrimonii, à liberis inicit contra voluntatem parentum? Resp. spectato jure naturali toties *injustè* fieri ob eam causam, quoties exhæredatio contingit propter matrimonium à liberis inicitum contra voluntatem parentum, quam in hoc casu licitè præterire poterant. Sic enim contrahendo liberi non delinquant; ergo si propter matrimonium inicitum contra voluntatem parentum, nihilominus exhæredentur, injustè fit exhæredatio. Quibus porro casibus liberi contra voluntatem parentum nihilominus licitè matrimonia inicitant; deduci potest ex dictis in præmissis supr.

Quæstio ulterior est, an parentes, spectato jure positivo, possint justè ac legitime liberos suos exhæredare, propterea, quod ipsi invitos matrimonium contraxerint? pro resolut. not. I. in authent. *Ut cum, de appellatione, collat. 8. c. aliud quoque capitulum*, non licere parentibus exhæredare liberos suos ex ulla causa, nisi ingratitude, nisi sit una ex 14. causis ibidem nominatim expressis, ibi: *ideo necessarium esse perspeximus, eas nominatim, præsentis lege, comprehendere, ut, præter ipsas, nulli liceat, ex alia lege, ingra-*

ingratiudinis causas opponere, nisi qua in  
hujus constitutionis serie continentur.

489. Textus sic habet: sancimus igitur, non  
licere penitus patri, vel matri, aut avo, vel  
avia, proavo vel proavia suum filium vel  
filiam, vel ceteros liberos præterire, aut  
exheredes in suo facere testamento, nec si  
per quamlibet donationem, vel legatum,  
vel fideicommissum, vel alium quemcunq;  
modum eis dederit legibus debitam por-  
tionem: nisi forsitan probauerint ingrati,  
& ipsas nominatim ingratiudinis causas  
parentes suo inferuerint testamento. Sed  
quia causas, ex quibus ingrati liberi debeant  
judicari, in diversis legibus dispersas, & non  
aperte declarat is invenimus: quarum aliqua  
nec dignæ nobis ad ingratiudinem visæ sunt,  
aliquæ vero, cum essent dignæ, prætermis-  
sæ sunt: ideo necessarium esse perspeximus,  
eas nominatim præsentis lege comprehen-  
dere, ut præter ipsas nulli liceat ex alia lege  
ingratiudinis causas opponere, nisi qua in  
hujus constitutionis serie continentur. Causas  
autem iustas ingratiudinis has esse decerni-  
mus. Et subjunguntur causæ nominatim.

490. 1. Si quis parentibus suis manus in-  
tulit. 2. si gravem & inhonestam inju-  
riam eis ingesserit. 3. si eos in criminali-  
bus causis accusaverit, quæ non sunt ad-  
versus principem, sive rempublicam. 4. si  
cum maleficis hominibus ut maleficus ver-  
satur. 5. vel vitæ parentum suorum per-  
venenum, aut alio modo insidiari ten-  
taverit. 6. si novercæ suæ, aut concu-  
binæ patris, filius se immisuerit. 7. si  
delator contra parentes filius extiterit, &  
per suam delationem gravia eos dispendia  
fecerit sustinere. 8. si quemlibet de præ-  
dictis parentibus inclusum esse contigerit,  
& liberi, qui possunt, ab intestato ad  
ejus successionem venire, petiri ab eo, vel  
unus ex his in suâ eum noluerit fidejussio-  
ne suscipere vel pro persona, vel pro de-  
bitis, in quantum esse, qui petitur, pro-  
batur idoneus: hoc tamen, quod de fide-  
jussione censuimus, ad masculos tantum-  
modo liberos volumus pertinere.

491. 9. Si convictus fuerit aliquis libero-  
rum ex eo, quia prohibuerit parentes suos  
condere testamentum: ut si quidem post-  
ea facere potuerint testamentum, sit eis  
pro tali causa filium exheredandi licentia.  
Si autem in ipsa prohibitione, sine testa-  
mento aliquis ex parentibus decesserit, &

alii sive qui ab intestato ad hereditatem  
defuncti, aut cum ipso filio, qui testa-  
mentum fieri prohibuit, aut post illum  
vocantur, sive illi, quos hæredes, aut  
legatarios habere volebat, vel qui læsio-  
nem aliquam ex prohibitione testamenti  
sustinuerunt, hoc ipsum approbaverint:  
secundum alias leges super hoc positas ta-  
lia negotia terminentur.

10. Si præter voluntatem parentum 492.  
inter arenas, vel mimos se se filius fo-  
ciaverit, & in hac professione permanse-  
rit: nisi forsitan etiam parentes ejusdem  
professionis fuerint. 11. si alicui prædictis  
ex parentibus volenti suæ filia, vel nepti  
maritum dare, & dotem secundum vires  
substantiæ suæ pro ea prestare, illa non con-  
senserit, sed luxuriosam degere vitam ele-  
gerit: Si verò usque ad viginti quinque  
annorum ætatem pervenerit filia, & pa-  
rentes distulerint eam marito copulare, &  
forsitan ex hoc contigerit in suum corpus  
eam peccare, aut sine consensu parentum  
marito se, libero tamen, conjungere,  
hoc ad ingratiudinem filia nolumus im-  
putari: quia non suâ culpâ, sed parentum  
id commississe cognoscitur.

12. Si quis de prædictis parentibus 493.  
furiosus fuerit, & ejus liberi vel quidam  
ex his, aut liberis ei non existentibus alii  
ejus cognati, qui ab intestato ad ejus hæ-  
reditatem vocantur, obsequium ei, &  
curam competentem non præbuerint: si-  
quidem à tali sanatus fuerit infirmitate,  
erit ei potestas, utrum velit negligentem  
filium vel filios, aut cognatos, ingratum  
vel ingratos in suo scribere testamento.  
Si autem aliquo furoris morbo eum de-  
tentum extraneus aliquis viderit à suis ne-  
glectum liberis, vel cognatis, aut aliis ab  
eo scriptis hæredibus, & pro misericor-  
dia voluerit eum procurare: damus ei li-  
centiam, attestationem eis, qui ab in-  
testato, vel ex testamento jam facto ad  
furiosi hereditatem vocantur, scriptis di-  
rigere, ut eum procurare festinent. Si  
autem post hujusmodi attestationem ne-  
glexerint, & extraneus in suam domum  
furiosum susceptum sumptibus propriis  
usque ad finem vitæ ipsius procurasse  
monstratus fuerit: eum, qui obsequium  
ac diligentiam furioso exhibuit, licet  
extraneus sit, ad ejus successionem per-  
venire decernimus, evacuatâ institutione  
eorum,

eorum, utpote indignorum; qui furioso (sicut diximus) curam præbere neglexerint; ita tamen, ut cætera testamenti capitula in sua maneant firmitate.

494. 13. Si unum de prædictis parentibus in captivitate detineri contigerit, & ejus liberi, sive omnes, sive unus, non festinaverint, eum redimere: siquidem valuerit calamitatem captivitatis evadere: in ejus sit potestate, utrum hanc causam ingratitudinis testamento suo velit adscribere, si autem per liberorum negligentiam, vel contemptum, non fuerit liberatus, & in captivitate decesserit, illos ad successiorem ejus venire non patimur; quia non festinaverunt, ejus redemptionem citius procurare; sed omnibus liberis in hoc negligentibus res universas ab eodem relictas Ecclesiæ civitatis, ex qua oritur, applicari, inventario scilicet sub publica attestatione celebrando: ne quid ex ejus facultatibus pereat, ita, ut, quidquid exinde ad Ecclesiam pervenerit, captivorum redemptioni proficiat.

495. Fachinatus l. 6. *Controv. juris c. 78.* censet, quod parentes possint filios suos exheredare ex alia causa, quæ non sit ex ibi expressis, quæ tamen similis sit, vel major. 1. quia foret absurdum, & longè alienum à jure, si causa ingratitudinis major committatur, vel similis eis, quæ à lege expressæ, ac enumeratæ sunt, eam non eodem jure censendam, quo causæ lege Justiniani expressæ. 2. quia mens non fuit, alias ingratitudinis causas excludere, nisi quæ aliis legibus continentur, ut patet ex illo, ut præter ipsas nulli liceat ex alia lege, ingratitudinis causas opponere, nisi quæ in hujus constitutionis serie continentur. Hinc, cum inter causas ibidem expressas, propter quas parentibus exheredare liberos ingratos conceditur, undecima causa hæc ponatur: si alicui ex prædictis parentibus volenti suæ filix, vel nepri maritum dare, & dotem secundum vires substantiæ suæ pro ea præstare; illa non consenserit, sed luxuriosam degere vitam elegerit: hinc, inquam, inferunt aliqui, si filia in vitis parentibus nubat indigno; vel filius inhonestam uxorem ducat, justè fieri exheredationem, ut videri potest apud gloss. in cit. Auth. V. præter. & Card. de Lugo tom. 2. de Just. & Jure. D. 24. n. 166. in fine,

Verum, argumenta Fachinæi contra tam apertam Justinianæ constitutionis restrictionem ad solas illas causas ibidem expressas, non evincunt ejus extensionem ad alias non expressas *nominatim*, licet pares, vel majores. Nam licet verum sit, non posse omnes articulos singillatim, aut legibus, aut Senatus-Consultis comprehendere; sed, cum in aliqua causa sententia eorum manifesta est, eum, qui jurisdictioni præest, ad similia procedere, atque ita jus dicere debere, ut ait Julianus L. *Non possunt. ff. de legib.* hoc tamen non procedit, quando legislator legem suam, præsertim odiosam, & poenalem, expressè restringit ad solos casus in lege *nominatim expressos*. Ad. 1. igitur ejus argumentum Resp. negando sequelam; quia exinde fieret hoc ipso, quod lex, ad certos solum casus, restringi non posset à legislatore, nisi pateretur, ex ejus mente extensionem ad casus similes, vel majores; quod tamen dici non potest; cum tota vis legis positivæ, quæ talis præcisè, pendeat à voluntate legislatoris, non à ratione, nisi in quantum ab eodem acceptata est, ad præcipiendos vel prohibendos certos actus; sic ex nulla ratione, etiam ob identitatem, vel ob majoritatem rationis crimina excepta (quæ privant jure asylo Ecclesiastici) extendi possunt ultra expressa in constitutione Gregorii XIV. quæ incipit; *Cum aliis nonnulli*, ut disertè ait Pontifex ibid. §. 2. Unde licet crimen *lese Majestatis humane in ipsam personam Principis* excludat Reum ab asylo Ecclesiæ, non tamen exclusum voluit ab eodem Reum *criminis lese Majestatis divinae*, licet hoc illo majus sit.

Ad. 2. ejus argum. Resp. quod Justinianus omnes illas ingratitudinis causas, à lege suâ exclusas voluerit, de quibus ante ibidem locutus est, dicens: *sed quia causas, ex quibus ingrati liberi debeant judicari in diversis legibus dispersas, & non apertè declaratas invenimus; quarum aliqua nec dignæ nobis ad ingratitudinem visæ sunt, aliqua verò, cum essent dignæ prætermissa: idèò necessarium esse perspeximus &c.* ut supra. Ex quo clarè patet, eum loqui etiam de causis prætermisissis à legibus, atque ad eò contentis, & non contentis in aliis legibus, si non sint expressæ in serie suæ constitutionis. Ex quo sequitur.

quitur. 1. si filia nubat digno, invitis parentibus, eam hoc præcisè titulo injustè exheredari. Nam ad hoc ejus parentibus nec jure naturali, nec jure positivo ullum jus concessum est, ut colligitur ex dictis; nec ex eo, quòd liberi ineant matrimonium contra voluntatem Parentum, etiam cum aliqua injuria, jure positivo illis concedi jus eos exheredandi, nisi injuria redundet in unam ex causis in Auth. *ut cum de appellatione §. aliud quoque capitulum*, nominatim expressis. Sequitur. 3. injustè filiam exheredari, ex hoc, quòd invitis parentibus nubat indigno, si prius non repudiavit nuptias cum dote à parentibus oblatas, nec luxuriosam simul ducere vitam elegit. Nam hæc causa, quòd nubat indigno, præcisè sumpta, non continetur in serie causarum, cit. Authentica, *nominatim* expressarum; secus est, si respicit nuptias à parente, cum justa dote oblatas, & vitam luxuriosam præligens, nuberet mancipio, ut colligitur ex Authent. cit. *§. Præter voluntatem*; ubi tamen requiritur, quòd id fiat à filia minore. 25. annis, quæ parentum nuptiis, cum dote debita rejectis luxuriosam simul vitam præligens, nupsit mancipio, ut recte notat Sanchez. l. 4. *hinc D. 24. n. 4.*

498. Nec obstat L. *non autem 3. §. si Eman-*  
cipatus. ff. de Bonor. possess. contra tabul. ubi conceditur exheredatio nati ex filio, qui tam ignominiosam duxerit Uxorem, ut dedecori sit tam ipsi, quàm Patri. Nam hæc lex correctæ est per cit. Authent. *ut cum*; ubi decisum est, ob nullam aliam causam, quàm *ibi nominatim expressam*, posse filiam exheredari; hæc autem ibi non est expressa; sic gloss. *in cit. authent. V. exheredare*, & alii. Neque dicas inter causas ibidem expressas *§. si quis*, secunda est: *si gravem, & inhonestam injuriam eis ingesseris*; sed hoc præstant liberi, parentibus invitis ignominiosum ipsis & parentibus matrimonium ineutes; ergo. Resp. illam secundam causam non intelligi de qualicumque injuria solùm *indirectè*, per accidens, & *citra intentionem liberorum*; sed per se, & directè parentibus illatâ, cum hæc dispositio sit odiosa, & pœnalis, ut rectè notat Sanchez. cit. n. 13. ex P. Molina tom. 1. de Just. tr. 2. D. 16. at injuria ex hoc præcisè, quòd liberi matrimonium

Tom. IV.

indignum ineant, parentibus solùm infertur per accidens, & indirectè; ergo. Cæterùm Sanchez. cit. D. 25. n. 2. tanquam probabilius docet, leges, quæ parentibus concedunt jus exheredandi liberos ex eo capite, quòd ipsis invitis matrimonium, etiam indignum ineant, esse invalidas, & jure Canonico correctas, quia statuere impedimenta, quibus matrimonii libertas infirmetur, non est laicæ potestatis, & colligitur ex c. *Tuam de Ord. Cognit. C. causam, elige. 2. qui filii sint. c. 1. de sponsal.* Certum autem est, per metum exheredationis valdè minui, ac infirmari libertatem matrimonii, cæteròquin competentem liberis naturali jure; Ergo.

Quæstio. 2. est, an valeat matrimonium liberorum, initum ex metu non acquirendæ dotis à parentibus, si invitis parentibus ineant aliud, quàm parentes velint? Loquimur autem de metu gravi, injustè, ac directè incusso ad extorquendum consensum. Resp. invalidum esse; quia metus gravis, injustè, ac directè incussus ad extorquendum consensum, vitiat matrimonium ex dictis à n. 434. sed metus non acquirendæ dotis, est metus gravis, saltem in casu, quo ea necessaria est, vel ad alimenta, vel onera matrimonii; ergo si injustè ac indirectè incutiat à parentibus ad extorquendum consensum in tale matrimonium, matrimonium erit nullum, & invalidum.

Difficultas est, an parentes *injustè* negent liberis, dotem ex hoc præcisè titulo, quòd ipsis invitis ineant matrimonium; procedit autem hæc quæstio. 1. de casu, quo parentes non possunt licitè ac justè liberos exheredare ex eo titulo. Nam in casu, quo aliàs licitè possunt eos exheredare, possunt etiam dotem negare; dos enim, & alimenta æquiparantur in jure, ut rectè observat Everardus in locis legalibus, loco *ab alimentis ad dotem* à n. 1. saltem quando eadem est ratio in utroque, & contrarium non reperitur definitum in jure. Procedit. 2. solùm de casu, quo aliàs parentes tenerentur jure obligationis dotare liberos, si non nupsissent ipsis invitis. Unde quæstio est, an hæc præcisè causa, quòd ipsis invitis ineant matrimonium, sufficiens sit ad *justè negandam*

R

dam

*dam illis dotem? Dixi: quando contrarium non reperitur definitum in jure.* Nam subinde causa dotis favorabilior est, quam alimentorum. Licet enim Pater filiae diviti non teneatur præstare alimenta (cum aliunde habet) tenetur ei tamen constituere dotem. Hæc enim non tantum illi constituitur, ut conjugium dequirat, & alimenta habeat, sed etiam. 1. ut matrimonii onera sustineat. C. Salubriter, de Usuris & L. pro Oneribus, de jure dotis. 2. ne à Viro spernatur, quod tamen facile contingit, si indorata sit, ut habetur in Authent. de Nupt. §. si quis itaque, Collat. 4. Ex quo sequitur, in hoc casu ab alimentis ad dotem non valere argumentum.

501. Resp. si petito consilio, nihilominus ipsis invitis ineant matrimonium dignum, ex hoc præcisè titulo dotem aliàs debitam negare, injustum esse. Nam dos extra hunc casum ponitur illis *jure debita*; nec per hoc, quod eo modo, quo dictum est, ineant matrimonium ipsis invitis, ex hoc præcisè titulo, ullà juris dispositione, amittunt illud jus (sic enim nullo titulo contra parentes, culpam eà juris privatione dignam, committunt, ut patet consideranti, & const. ex dict. n. 490.) ergo si contra illud dotem tunc parentes negant, injustè, seu cum injuria liberorum agunt. Dixi. 1. si matrimonium dignum ineant petito prius consilio; quod verum est, licet illud non sequantur. Nam ex hoc præcisè, quod eam sequelam omitant, non agunt contra suam obligationem ex dict. supr. Dixi. 2. matrimonium dignum. Nam filia licet minor 25. annis, per hoc, quod sine consensu Patris nubat digno, nihil egit, nisi quod pater facere tenebatur. Et hoc procedit, si filia promiserit, si ve non promiserit dotem, dum nuberet; ita Sanchez. l. 4. hic D. 26. à. n. 16.

502. Dubitatio est de casu, quo filius, vel filia nubit indigno, invitis parentibus, si aliunde alimenta non haberet? Resp. in tali casu, non tantum alimenta, sed cætera quoque liberorum onera teneri patrem præstare, definitum esse in L. 5. §. si vel Parens. ff. de liberis agnoscend. ubi gloss. V. Cætera, per hæc intelligit vestimenta, habitationem, pro se, pro suis liberis, & Uxore. Nam ex hac causa exheredari non potest; ergo nec alimentis privari,

intellige necessariis, ut not. Sanchez. cit. n. 19.

Si quæras, quando censeatur quis accipere conjugem, indignum suo matrimonio? Communis doctrina est, quando talem accipere fieri nequit sine dedecore talis familiæ, juxta mores talis Provinciæ, vel Civitatis. L. si adulterium cum incestu. §. stuprum. ff. ad Legem Juliam de adulteriis; ibi: contumaciâ juris, & sanguinis contumeliâ. Cæterum Coniunx matrimonio indignus dicitur. 1. ex bonis animi, si sit malis moribus, ut mulier, quæ est meretrix; vel Vir, qui est meretricarius, vel Leno, L. sed ea. ff. de spons. ibi; indignum moribus, & turpem sponsum, & L. Nuptia C. de Nuptiis; ibi: etsi pares sint genere, & moribus. 2. ex bonis fortune, ut si sit notabiliter pauperior, nisi defectus ejusmodi mediorem aliunde compensetur, v. g. Nobilitate, idoneitate ad licitè lucrosa munia &c. 3. quando inter eos matrimonium consistere non potest; v. g. propter aliquod impedimentum, nisi in eo sit dispensatum. Nuptiæ enim debent esse convenientes de facto, & de jure; juxta gloss. L. si rogatus. §. matrimonii. ff. de manumiss. vindi. V. matrimonii, de quo amplius videri potest Peireyra in Elucid. n. 1987. ubi ait, etiam dici indignam personam mechanicam respectu nobilis; famulum respectu Dominæ; & universim, eas nuptias indignas, quæ non possunt celebrari sine aliquo dedecore, seu infamia alterius contrahentis.

Quæstio. 3. est, an valeant matrimonia, ad quæ subditi quandoque metu pœnæ, Carcerum, vel persecutionum, à suis Dominis, & Magistratibus coguntur? ante resolutionem supponendum, casum procedere de metu gravi. Nam levis non obstat ex dictis à 398. Deinde si metus injustè, ac directè ad finè talis matrimonii, de cujus valore quaeritur, sit incussus; quibus notatis dicendum, ejusmodi matrimonia utroque jure invalida esse. Ex dict. à n. 407. Et ideo in CC. Trid. Sess. 24. de Reform. matr. c. 9. Domini temporales, ac Magistratus, qui Viros ac mulieres sub eorum Jurisdictione degentes, maximè divites, vel spem magnæ hæreditatis habentes, vel quoscunque alios, minis, & pœnis directè vel indirectè cogunt, cum iis matrimonium contrahere, quos ipsi Domini, vel

vel Magistratus præscriperunt, ipso facto excommunicantur; ubi Barbof. *ibid.* n. 8. ad verbum *indirectè*, ait: quod *indirectè* alterum cogat, renuens illi debitum solvere, nisi tale matrimonium ineat; id, quod à fortiori procedit, si, nisi matrimonium ineant, quod ipsi volunt, eis hæreditatem paternam negent, fundos auferant, carceribus mancipent &c.

105. Ethoc, quod statuit Tridentinum cit. locum obtinet, quoties ejusmodi Magistratus, vel Domini seculares, per leges suas territoriales circa subditos suos ordinant in eorum matrimonii ea, quæ vel matrimonii valori, vel requisitæ libertati nocent. Nam huic cavendo tam per sacros Canones, quàm per hoc decretum Concilium specialiter providere voluit, & leges contrarias abrogavit; ne scilicet validitati, ac libertati matrimonii per eas præjudicetur; ut notat Joh. Bapt. de Luca l. 14. in annotationibus ad s. CC. *Trid. discursu.* 26. n. 36. ubi statim subjungit, *præjudicari per ea, que inducunt speciem pœnæ, ac privationis ejus, quod aliàs de jure certè competit.*

106. Ex hoc sequitur: omnes leges juris civilis, quæ transgredientibus statuunt aliquod *per modum pœnæ, vel privationis ejus, quod aliàs de jure certè competit; jure Canonico esse abrogatas in eo, quo præcipiunt, vel prohibent aliquid circa matrimonium, directè, vel indirectè concernens valorem, vel minuens libertatem;* quæ est communis interpretatio illius decreti. Cum enim Domini temporales, & secularis Magistratus condens ejusmodi legem, vel dicto modo, minis, & pœnis directè, vel indirectè cogens subditos ad matrimonia, quæ ipsi Domini voluerint, ipso facto excommunicantur, ut dictum est, iustæ esse non possunt; & cum grave peccatum foveant, in eo meritò ab Ecclesia reprobata sunt, cui omnes Christiani in his, quæ ad animæ salutem pertinent, subiecti sunt. V. dicenda infra, ubi plura de hoc particularia.

107. Quæstio est de matrimonio coacto per Raptum mulieris; pro resolut. *supp.* 1. jure antiquo matrimonium inter Raptorem & Raptam fuisse quidem illicitum, non tamen invalidum. *Illicitum*, quia Raptori statutum fuit anathema, & plures aliæ pœnæ, ut liquet. 1. ex c. *Eos, qui, 36.*

Tom. IV.

q. 2. *ibi, eos, qui rapiunt mulieres sub nomine simul habitandi, aut cooperantes, aut conniventes raptoribus, decrevit sancta Synodus, ut si quidem Clerici sunt, decidant proprio gradu: si verò laici, anathematizentur.* c. de puellis, ead. c. & q. *ibi: de puellis raptis, necdum desponsatis in Chalcedonensi Concilio statutum est, eos, qui rapiunt puellas sub nomine simul habitandi, cooperantes, & conniventes raptoribus decrevit sancta Synodus, ut si quidem Clerici sunt, decidant proprio gradu: si verò laici, anathematizentur; quibus verbis datur intelligi, qualiter hujus mali auctores damnandi sint: quando participes consilii, & conniventes tanto anathemate feriuntur, ut juxta Canonicam auctoritatem ad conjugia legitima raptas sibi jure vindicare nullatenus possint, c. si autem, ead. *ibi: si autem necdum eas, quas rapuerant, cum voluntate parentum sub desponsationis, vel dotalitii nomine in Conjugium duxerunt, quando in omnium aures hæc fuerit constitutio promulgata, ab eorum conjunctione separentur, & publicæ pœnitentiæ subigantur, raptæ autem parentibus legaliter restituantur.* Peractâ verò pœnitentiâ publicâ, si ætas incontinentiæ exegerit, legitimo & utriusque partis placito conjugio socientur. Nam in his regulam non constituimus, sed (ut verbis magni Leonis utamur) quid sit tolerabilius, æstimamus. Quod, si unus ex conjugatis obierit, & is, qui pœnitentiâ publicam egerit, superstes extiterit, iterare conjugium non præsumat, nisi Episcopus aliquam forte præviderit concedere indulgentiam, ut graviolem possit amovere offensam. Quod etiam constat ex jure civili, ubi Jovianus Imperator (ut refertur c. *si quis 3. ead. c. & q.*) sic loquitur: *si quis non dicam rapere, sed attentare tantummodo matrimonii jungendâ causâ sacratissimas Virgines ausus fuerit, capitali pœnâ feriatur.**

Non tamen invalidum; quia nullus textus ejusmodi matrimonium irritans in jure antiquo reperitur; imò ut notavimus ex c. *autem*, de quo supra, post pœnitentiâ raptori, vel raptæ licite conjugia conceduntur; & quamvis in c. *placuit, cit. 26. q. 2.* dicatur *placuit, ut hi, qui rapiunt feminas, vel surantur, aut seducunt, eas nullatenus habeant uxores;* quamvis eis postmodum conveniatur;

R 2

aug

aut eas dotaverint, vel nuptialiter cum consensu parentum suorum acceperint. Ea tamen verba accipienda sunt; ut idem sit, ac nullatenus habeant, tanquam *legitimas*, juxta dicta n. 139. & tanquam Uxores juxta n. 141. Unde D. Ambrosius in *Apologia David*, c. 8. relatus in c. *Denique ead.* c. 5. q. *denique*, inquit, *Spuella pater illius, que vim concubitus nulli desponsata pertulerit, quinquaginta drachmas argenteas accipiet: ipsa autem in conjugio permanebit.*

509. Sed jure novo secus dicendum est. Nam de matrimonio inter Raptorem & Raptam sic statuit Tridentinum *Seff. 24. de Reform. matr.* c. 6. *decernit sancta synodus, inter raptorem, & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium. Quod si rapta à raptore separata, & in loco tuto, & libero constituta, illum in Virum habere consenserit, eam raptor in Uxorem habeat; & nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium, & favorem præbentes, sint ipso jure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces; & si Clerici fuerint, de proprio gradu decident. Teneatur prætere raptor, mulierem raptam, sive eam Uxorem duxerit, sive non duxerit, decenter arbitrio judicis dotare.* Ex quo sequitur, raptum in quem cadunt qualitates in hoc decreto contentæ, esse novum impedimentum dirimens matrimonium contrahendum inter raptorem, & raptam, ut sua nimirum libertas debita stet matrimonio propter infelices cæteroquin exitus in matrimoniis coactis: Sic Pyrrhus Corradus *cit. l. 7. c. 1. n. 2.* licet olim, ut dictum est, non obstaret, quò minus raptor & rapta validè contraherent etiam in casu, quo rapta in raptoris potestate manebat, si hoc non obstante liberè consensit, ut constat ex c. *Tria, cum seq. 36. q. 2. c. cum causam. 6. & c. Accedens. 7. de Raptoribus*, quod verum est, licet prius dissenserit, ut ponit ibid: textus; ita Lessius *de Just. l. 4. c. 6. d. 9. n. 68. & c.*

510. Circa præsens decretum Tridentinè plura moventur dubia; primò, an, ut incurratur hoc impedimentum, sufficiat raptus etiam non causà matrimonii, sed libidinis, v. g. præcisè, vel ex alio fine? Pro affirmativa citantur à Barbofa in *citatum locum Trid.* n. 2. Emmanuel Sà in *Apbo-*

*rismis*, V. *matrimonium*, n. 9. Bonacina, & alii; existimantes, non solum illum esse raptorem, qui abduxit feminam causà contrahendi, sed etiam, qui abduxit tantum causà explendæ libidinis; & consequenter subjacere pœnis constitutis in hoc decreto. Sed negandum est, ac dicendum, non incurri, nisi talis raptus factus sit, causà contrahendi matrimonii; ita Thomas Sanchez. *l. 7. matr. D. 13. n. 4.* Pyrrhus Corradus in *praxi dispens. Apostolic. l. 7. c. 6. n. 49.* & alii communiter; quia Tridentinum hoc impedimento, & reliquis pœnis tantum intendit punire eum, qui per raptum lædit libertatem ad matrimonium; ut sic puniendo impediatur eam læsionem; qui autem feminam rapuit non ad contrahendum matrimonium, non violavit libertatem ad illud, neque ad illud coegit.

Ad hoc autem videtur sufficere, quòd mulier, causà libidinis in principio rapta, deinde à raptore vi detineatur causà matrimonii. Nam ista detentio ex hoc fine, in quantum continet abduktionem, est raptus causà matrimonii. Sic Vincentius de Justis *l. 4. dispensat. matrimon. c. 6.* Quod confirmari potest ex eo, quia literæ dispensationis in impedimentis matrimonii, quæ committuntur Ordinariis, teste de Justis *cit. n. 47.* communiter addunt clausulam: *dummodo mulier rapta non fuerit*, cum additione verborum: *ad hoc*; nimirum *ad finem contrahendi cum ea matrimonii.* Et hæc clausula, ex praxi Curie Rom. si forsitan omissa foret, semper subintelligitur; ita Sanchez. *l. 8. hic D. 25. n. 19.* & Corradus *cit. l. 8. c. 6. n. 54.*

Accedit, quòd juxta *cit. Vincent. de Justis n. 62.* committatur quoque raptus, sub dispositione Concilii contentus, si Vir, Uxorem ex matrimonio solum rato, raperet invitam, ex fine consummandi matrimonium intra primum bimestre; quò mulier licitè recusat consummationem, ut deliberare possit de statu religionis amplectendo. Est enim ademptio libertatis requisitæ, ut firmum, ac insolubile simpliciter evadat matrimonium.

Dubitatur. 2. quid hic intelligatur per *mulieris raptum*, ut inducat impedimentum dirimens matrimonium inter raptorem & raptam? Resp. requiri primò, quòd mulier *vi de loco in alium, moraliter d-*



versum, abducatur. Quare non sufficit, si ex una camera in aliam abripiatur, ut not. Haunoldus tom. 6. de Jure, & Just. tr. 2. c. 2. n. 541. si autem vis absit, non erit raptus, sed fuga voluntaria mulieris. Sic Navarrus. l. 5. *Consl. de Raptor. n. 1.*

§14. Secundò, quòd mulier invita, & contra suam voluntatem abducatur. Quamvis enim jure civili pro raptu habeatur abductio mulieris etiam volentis, si causa libidinis, vel invitis parentibus fiat L. Raptores. 84. c. de Episc. & Cleric. & L. Unica, Vers. Maximè. & Vers. Oportet et enim. c. de Raptu Virg. imò etiam si fiat conjugii causa, cit. L. unica, §. oportet, ut not. Zoësius de Raptorib. à n. 1. jure tamen Canonico pro raptu (prout hic dirimit matrimonium) non habetur, quando aliqua volens abducitur. Qui enim habet mulieris assensum, raptor dici non potest (intellige) ad præsentem casum c. Penult. de Raptorib. Quod verum est, licet abducatur invitis parentibus. Nam licet aliqui velint, comitti raptum (quem præfata dispositio Tridentini comprehendat) quando puella etiam consentiens sub parentum potestate constituta, ex eorum domo, ipsi nescientibus, vel invitis abducitur, ut vult Zerola in Praxi Episc. p. 2. V. Raptus. §. 1. & alii: probabilius tamen est negativa; quia ignorantia, vel dissensus parentum non obstat libertati matrimonii, cui præcipue in hoc casu consultum voluit Concilium; ita Sanchez. l. 7. hic D. 13. n. 13. Lessius, Reginald. & Conink apud Barbof. in c. 6. de Raptorib. n. 3. Ex hoc sequitur, quòd, cum quis rapit suam propriam Sponsam, non committatur raptus sub dicta dispositione Trid. comprehensus, ut not. Barbof. cit. n. 4. ex Sanchez. cit. n. 15. Rebello, de Obligat. Justit. P. 2. l. 3. q. 12. n. 5. & alii; nisi tamen Sponsa justam causam haberet à Sponsalibus recedendi, & ab hoc invita raperetur; sic de Justis cit. n. 53.

§15. Tertio, quòd raptus fiat causà matrimonii ineundi, ut jam dictum est; ubi tamen nota, non dici raptum, si mulier consentiens abductioni, invita deinde opprimeretur à Rapto; secus, si vi abducta, volens sub hoc condescenderet in copulam. Nam in his spectatur initium; ac abductio in primo casu, fuit consen-

tientis; in secundo, invitæ. Sic Filiucius tom. 1. tr. 10. p. 2. c. 8. n. 258.

Præter hæc not. Raptum hodierno jure Trid. dirimere matrimonium inter Rapto-rem, & raptam, licet illa liberè consentiat, dum adhuc est in potestate Raptoris; non autem, si consentiat extra illam constituta in loco tuto, & securo ab ejus vi, & Coactione. Ex quo sequitur esse impedimentum solum temporale, nimirum pro eo solum tempore, quo est sub potestate Raptoris, ut patet ex cit. Verbis Trid. supra; & dicemus infra.

Et ideo dicto decreto Tridentini matrimonium irritatur solum inter rapto-rem, & raptam, quamdiu rapta sub potestate Raptoris existit, licet jam liberè & volens cum illo sit, imò etiam in matrimonium liberè consentiat; quia per hoc nondum fit, quòd sit extra Raptoris potestatem; quod tamen Tridentinum exigit, ut validè contrahant. ibi: à Rapto-rem separata, & in loco tuto constituta.

Not. 2. per raptum non dirimi matrimonium, nisi inter Rapto-rem, & raptam. Cum enim hæc dispositio Trident. restringat naturalem horum libertatem, & antiquos Canones; ultra id, quod expressum est, extendi non debet. Hinc Mandatarius, qui alterius mandato mulierem rapit causà matrimonii cum mandante ineundi, non incurrit hoc impedimentum, & (si nulla subsit alia causa) validè init matrimonium cum rapta. Sic Corradus cit. l. 7. c. 6. n. 51.

Not. 3. per raptum mulieris dirimi matrimonium, qualiscunq; sit mulier, sive Virgo sit, sive corrupta, sive honesta, sive meretrix; quia mens Concilii est, punire raptum non qualemcunq; sed raptum femine causà matrimonii, saltem de facto, esto non de jure contrahendi. Hinc decretum, loquens de raptu, generaliter intelligendum est de raptu cujuscunq; mulieris ad effectum matrimonii, saltem de facto contrahendi; sic Vincentius de Justis. l. 2. de dispens. matr. c. 18. n. 40. ex Sanchez. l. 7. hic D. 13. n. 14. Quare non est audiendus Nicolaus Beckmannus in lib. suo, de doctrinâ Juris. V. Raptus, dicens: si meretrix vi fuerit abducta, non dici, raptum committi de Jure Canonico; quia non est persona honesta. Nam jus Canonicum in hoc impedimento non atten-

dit qualitatem personæ, sed libertatem matrimonii, quæ etiam deficere potest, licet persona sit inhonesta.

§20. Not. 4. cùm puella, nolens consentire in matrimonium, fraude inducitur ad aliquem locum (aliàs non itura) ibique vi detinetur causâ extorquendi matrimonium, committi raptum sub dispositione Concilii comprehensum. Nam per *Raptorem* hic intelligitur non is tantum, qui physicè rapit, sed etiam, cujus nomine, petitione, vel mandato raptus fit; ita Pirhing de Raptoribus n. 23. aliunde, ut ponit casus, vis intercedit; Ergo.

§21. Not. 5. probabiliter dici, etiam eo casu talem raptum committi, si mulier robusta, vel autoritate pollens, causâ matrimonii rapiat Virum invitum, v. g. adolescentem timidum. Quia licet hoc decretum, ut dictum est supra, sit odiosum; imò & pœnale, & solum loquens de *Raptore*, non *Raptrice*; adeoque non debeat extendi ultra expressa, ut vult Basiliius Pont. l. 7. c. 69. & alii: hæc tamen locum non habent, quando ratio legis, prout acceptata à legislatore, porrigitur etiam ad non expressum; in dato autem casu ratio legis prout acceptatæ à legislatore, est *libertas matrimonii*, quæ æque patitur, si femina Virum, quam si Vir feminam vi rapiat, causâ matrimonii; eum expressio, quæ in Canone fit de *Raptore*, non respiciat sexum, sed vim, quæ fit rapiendo etiam renitentem ad matrimonium.

§22. Et quamvis Sanchez. l. 7. D. 13. n. 16. sentiat tanquam probabilius, non esse locum decreto Tridentini, ubi femina rapit Virum; nihilominus in eod. n. 16. etiam *probabile dicit oppositum*. Verba illius in cit. n. 16. prope finem hæc sunt: *at retentâ opinionem probabili (quam disp. præced. n. 24. retuli, nempe pœnis decretis in Virum feminæ raptorem, subdi feminam Viri raptricem) dicendum erit idem in decreto Tridentini*: atqui opinionem, quæ docet pœnis decretis in raptorem, etiam subdi raptricem, *Disput. præced. nempe 12. n. 24.* Sanchez vocat *valde probabilem*; ergo juxta eundem dicendum erit idem in decreto Tridentini, nempe illi locum esse, si femina Virum rapiat nolentem, ut secum ineat matrimonium; & absolute af-

firmat Vincentius de Justis de dispensat. matr. l. 2. c. 18. à n. 75. Haunoldus tom. 6. de Jure, & Just. tr. 2. à n. 549. §. mibi.

Not. 6. hoc impedimentum in illis solum locis procedere, in quibus Concilium Trid. receptum est; in aliis verò servari, quod jure antiquo statutum est, c. fin. de Raptorib. de pœnis verò, quas Concilium statuit in Raptores mulierum, causâ matrimonii, tractari solet l. 5. tit. 17. De Sponsalibus autem inter Raptorem, & raptam, dum hæc est in potestate Raptoris idem, quod de matrimonio sentit factis communis; sed rationes, ex quibus affirmant, eorum opinionem non reddunt certam moraliter; minus improbabilem, oppositam, ut diximus à n. 128.

Not. 7. si petitur dispensatio in aliis impedimentis matrimonii, simul debere fieri mentionem *Raptus*, si intervenerit, & ex hoc impedimentum nascens duret; sic Vincent. de Justis cit. l. 2. c. 18. à n. 33. aliàs enim dispensatio subreptitia redditur, cùm ipse raptus præstet impedimentum dirimens. Ulde si delegatus oratricem repererit raptam, non poterit exequi literas dispensationis alterius impedimenti; sed opus est noviter supplicare Pontifici, de quo V. Corradus cit. in prax. dispens. Apostol. l. 7. c. 6. à n. 55.

## ARTICULUS V.

### De matrimonio Reconciato.

Cùm non raro contingat, matrimonium nulliter celebrari, consequenter indigere reconciliatione, seu revalidatione, priorem nullitatem auferendo, nullitas autem illa variis modis contingat, defectu veri consensûs, ut cùm unus, vel ambo fictè contrahunt; vel consensu per metum injustè extorto; vel conditione mentaliter appositâ, nec impletâ; vel occulto impedimento; aut defectu præsentie Parochi, & testium: quæstio est, quomodo ejusmodi matrimonia de facto, non jure contracta, licitè, ac validè reconcilientur? Ut valida evadant, certum est, causam nullitatis auferendam esse; quia tamen circa hoc ipsum variæ dubitationes occurrunt, in sequentibus resolutæ veniunt.